

Zaaknummer : 01087946
Ons Kenmerk : ODH1128491
Datum : 07-03-2025

Beschikking

Wet natuurbescherming - Soortenbescherming

Onderwerp

Op 16 november 2023 hebben wij een aanvraag om ontheffing geregistreerd als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid van de Wet natuurbescherming. De aanvraag heeft betrekking op het uitvoeren van werkzaamheden aan de bunkers van het Atlantikwall-Museum gelegen aan de Verlengde Bosweg 1 te Noordwijk en wordt aangevraagd namens Stichting Atlantikwall Museum Noordwijk. De aanvraag betreft het opzettelijk vangen en (worstcase) doden van de rugstreepdad en de zandhagedis, het opzettelijk verstoren van de rugstreepdad en de zandhagedis, het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de rugstreepdad en de zandhagedis en het anders dan voor verkoop onder zich hebben van de rugstreepdad en de zandhagedis. Ontheffing wordt gevraagd van het overtreden van de verbodsbepaling zoals genoemd in:

- artikel 3.5, eerste lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk vangen en doden van de rugstreepdad (*Epidalea calamita*) en de zandhagedis (*Lacerta agilis*);
- artikel 3.5, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de rugstreepdad (*Epidalea calamita*) en de zandhagedis (*Lacerta agilis*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de rugstreepdad (*Epidalea calamita*) en de zandhagedis (*Lacerta agilis*);
- artikel 3.6, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het anders dan voor verkoop onder zich hebben van de rugstreepdad (*Epidalea calamita*) en de zandhagedis (*Lacerta agilis*);
- artikel 3.9, eerste lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het vangen van de rugstreepdad (*Epidalea calamita*) en de zandhagedis (*Lacerta agilis*) met gebruikmaking van niet-selectieve middelen.

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode 1 april 2024 tot en met 31 juli 2026.

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Op grond van het overgangsrecht in de Aanvullingswet natuur Omgevingswet is de Wet natuurbescherming nog van toepassing op deze procedure.

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde ontheffing te **verlenen** aan Stichting Atlantikwall Museum Noordwijk;
- II. voor het vangen van de rugstreepdad en zandhagedis de volgende vangmiddelen aan te wijzen als bedoeld in artikel 3.25, eerste lid, van de Wet natuurbescherming: emmers, herpetoplaten en vangstropjes;
- III. de in het vervolg van dit besluit opgenomen voorschriften te verbinden aan deze ontheffing;
- IV. de onder "Relevante documenten" genoemde stukken onderdeel te laten zijn van deze ontheffing;

V. dat deze ontheffing geldig is vanaf bekendmaking van dit besluit tot en met 31 juli 2028.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
voor dezen,

ing. L. Hopman
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Appendix I

Figuur 1. locatie voorgenomen werkzaamheden
Figuur 2. vindplaats rugstreeppad en zandhagedis

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

- 1 De ontheffinghouder dient:
  - a. de start van de werkzaamheden uiterlijk twee weken van te voren te melden (startmelding);
  - b. het ecologisch werkprotocol op te sturen bij de startmelding van de werkzaamheden;
  - c. relevante wijzigingen in de uitvoering één maand van tevoren te melden. Het betreft wijzigingen die van invloed kunnen zijn op de effectbeoordeling van de aanvraag en/of de uitvoering van de voorgestelde mitigerende en/of compenserende maatregelen;
  - d. de datum van beëindiging van de werkzaamheden uiterlijk één week van tevoren te melden.

Bovenstaande meldingen dienen gericht te worden aan de Unit Groen, Bodem en Opsporing van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, e-mailadres toezichtnatuur@ozhz.nl onder vermelding van 'flora en fauna'. De meldingen mogen schriftelijk of digitaal worden gedaan.

- 2 De ontheffinghouder is ervoor verantwoordelijk dat zijn personeel of derden die betrokken zijn bij de uitvoering van het project, op de hoogte zijn van de voorschriften in deze ontheffing en de maatregelen in het rapport 'Activiteitenplan Atlantikwall Museum, Noordwijk' van 14 november 2023. Hiervoor dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld en op de locatie aanwezig te zijn. In het ecologisch werkprotocol dient in ieder geval het volgende te worden opgenomen:
  - a. de voorwaarden zoals opgenomen in deze ontheffing;
  - b. aanduiding van de locatie van het plangebied;
  - c. de uit te voeren werkzaamheden;
  - d. de periode waarin de werkzaamheden uitgevoerd worden;
  - e. de mitigerende en compenserende maatregelen;
  - f. de momenten waarop ecologische begeleiding ingeschakeld wordt;
  - g. het logboek van de ecologische begeleiding dat door de deskundige wordt bijgehouden.
- 3 Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing, het ecologisch werkprotocol inclusief het logboek van de ecologische begeleiding (i.c. controle, vrijgave werkzaamheden) op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren. De genoemde documenten mogen, mits leesbaar, digitaal worden getoond.
- 4 De werkzaamheden dienen ecologisch begeleid te worden door een deskundige¹ op het gebied van de rugstreeppad en zandhagedis.

---

¹ Een ecologisch deskundige is iemand die ecologisch advies geeft en/of werkzaamheden begeleidt op het gebied van leefgebieden en (beschermde) soorten. Hij of zij heeft schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis, voortkomend uit of vergelijkbaar met een afgeronde mbo-, hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt Nederlandse ecologie. De ecologisch deskundige heeft voldoende kennis en jarenlange ervaring om ecologisch onderzoek uit te kunnen voeren en advies te kunnen geven. Hij of zij:

- (her)kent de functionaliteit van leefgebieden van (beschermde) soorten;
- heeft kennis van de algemeen erkende onderzoeks- en monitoringsmethoden;
- kan resultaten onderbouwd rapporteren en ecologische werkprotocollen uitwerken;
- kan anticiperen op en heeft voortschrijdend inzicht in het uitvoeren van ecologisch werk in de praktijk.
- kan specifieke ecologische maatregelen toepassen en begeleiden;
- kan aanvragen gericht op soortenbescherming opstellen of daarbij ondersteunen;
- zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij Nederlandse natuurorganisaties, (semi)overheidsinstanties of een (ecologisch) adviesbureau dat bij voorkeur is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.

- 5 De ontheffinghouder dient, met inachtneming van de voorschriften in deze ontheffing, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in het rapport 'Activiteitenplan Atlantikwall Museum, Noordwijk' van 14 november 2023.
- 6 Indien een of meerdere in voorschrift 5 bedoelde maatregelen onverhoopt niet uitvoerbaar zijn, dienen hiervoor minimaal gelijkwaardige maatregelen voor wat betreft de functionaliteit en effectiviteit te worden getroffen.
- 7 Tijdig, uiterlijk één maand voordat de in voorschrift 6 bedoelde maatregelen worden uitgevoerd, dienen deze ter goedkeuring aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid te worden voorgelegd.

Specifieke voorschriften

- 8 De werkzaamheden voor het plaatsen van reptielen- en amfibieënschermen (hierna: schermen) en rijplaten dienen uitgevoerd te worden in één werkrichting om eventueel aanwezige soorten de mogelijkheid te geven zich te kunnen verplaatsen.
- 9 De rijksnelheid van alle machines en voertuigen over onverhard terrein en paden mag niet hoger zijn dan vijf kilometer per uur. Voor beheerpaden die voorzien zijn van rijplaten en aanwezig zijn in onverhard terrein binnen het plangebied, geldt een maximumsnelheid van vijftien kilometer per uur. In overige gevallen, zoals (transport)bewegingen over verharde beheerpaden die van rijplaten zijn voorzien, geldt een maximumsnelheid van dertig kilometer per uur. Indien ter plaatse een lagere maximumsnelheid geldt vanuit veiligheidsoverwegingen of andere wet- en regelgeving, dan dient deze maximumsnelheid te worden aangehouden.
- 10 Indien individuen van de rugstreppad of de zandhagedis worden aangetroffen in het plangebied tijdens de uitvoering van de werkzaamheden, dienen de werkzaamheden die gerelateerd zijn aan dat specifieke werk op de locatie waar de soort is aangetroffen meteen stilgelegd te worden. De ecologisch deskundige dient ter plaatse passende maatregelen te nemen. De genomen maatregelen dienen zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk op dezelfde dag dat de maatregelen worden uitgevoerd, door de ecologisch deskundige doorgegeven te worden aan OZHZ. De werkzaamheden kunnen op de werklocatie hervat worden als deze is vrijgegeven door de ecologisch deskundige. Indien OZHZ het nodig acht dat aanvullende en/of andere maatregelen getroffen moeten worden voordat de werkzaamheden hervat mogen worden, dan mogen de werkzaamheden pas hervat worden nadat deze maatregelen genomen zijn en de locatie is vrijgegeven door de ecologisch deskundige. De ecologisch deskundige dient van het voorgaande verslag te doen in het ecologisch logboek (voorschrift 3, sub g).
- 11 Voorafgaand aan het ontmantelen van zanddepots en voorafgaand aan de werkzaamheden dient het depot of plangebied ongeschikt en ontoegankelijk gemaakt te worden voor de rugstreppad en de zandhagedis onder begeleiding van de ecologisch deskundige (voorschrift 4) en zoals opgenomen in paragraaf 5.3 in het 'Activiteitenplan Atlantikwall Museum, Noordwijk' van 14 november 2023. Aanvullend zijn de volgende voorwaarden van toepassing:
  - a. het ontoegankelijk maken van het werkgebied dient uitgevoerd te worden door middel van het plaatsen van amfibieschermen. De schermen dienen in de actieve periode van de rugstreppad in goede staat te verkeren en dagelijks gecontroleerd te worden door een ecologisch deskundige of door een persoon die aanwezig is op de locatie en is geïnstrueerd door de ecologisch deskundige. Beschadigingen, hoge vegetatie binnen vijftig centimeter van de schermen, zandverstuiving of omgevallen schermen en dergelijke waardoor de functionaliteit van de schermen wordt belemmerd, dienen binnen een dag te worden hersteld of opgelost;
  - b. het verwijderen van de schermen na afronding van de werkzaamheden dient te worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige;

- c. in het ecologisch logboek (voorschrift 3, sub g) dient door de ecologisch deskundige verslag te worden gedaan van het plaatsen en verwijderen van de schermen, de uitgevoerde controles en wat de bevindingen en eventueel genomen acties zijn geweest.
- 12 Het afvangen en verplaatsen van de rugstreepad en de zandhagedis dient te worden uitgevoerd door een ecologisch deskundige (voorschrift 4) en conform 'Activiteitenplan Atlantikwall Museum, Noordwijk' van 14 november 2023. In aanvulling hierop zijn de volgende voorwaarden van toepassing:
- a. het afvangen van de rugstreepad en zandhagedis dient uitgevoerd te worden door middel van vangemmers, herpetoplaten, handvangsten en/of stropvangsten (enkel zandhagedis). Stropvangsten met behulp van vangstropjes mogen enkel en alleen worden toegepast door een ecologisch deskundige vaardig in het afvangen van de zandhagedis met deze specifieke methode;
  - b. vangemmers binnen de schermen dienen minimaal tweemaal daags gecontroleerd te worden op individuen van de rugstreepad en de zandhagedis met een tussenperiode van maximaal 10 tot 12 uur. Gevangen individuen dienen zo snel mogelijk te worden vrijgelaten in het omliggende leefgebied, buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Indien minimaal vijf aaneengesloten dagen géén individuen van de rugstreepad en de zandhagedis afgevangen zijn, kunnen de werkgebieden door de ecologisch deskundige worden vrijgegeven voor het starten van de werkzaamheden;
  - c. in het ecologisch logboek (voorschrift 3, sub g) dient door de ecologisch deskundige verslag te worden gedaan van de ecologische begeleiding, waarbij wordt genoteerd door wie de dieren zijn gevangen en waar, wanneer en om hoeveel dieren het gaat en waarheen zij zijn verplaatst. Ter verificatie dient fotomateriaal te worden toegevoegd.
- 13 Bij het afvangen dienen gebruikte materialen (waaronder handschoenen, laarzen etc.) voor- en achteraf ontsmet te worden conform het Desinfectie protocol veldwerk van RAVON².

Aanwijzingen voor gebruik

- Op alle van nature in het wild levende planten en dieren en hun leefgebied geldt de specifieke zorgplicht zoals opgenomen in artikel 11.27 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Gelet op deze specifieke zorgplicht dient inzicht verkregen te worden met betrekking tot de aanwezigheid van soorten op de locatie van de activiteit. Hierbij geldt dat objectief vastgesteld moet worden of soorten negatieve gevolgen ondervinden van de voorgenomen activiteiten. Indien noodzakelijk moeten maatregelen getroffen worden om negatieve gevolgen zoveel als redelijkerwijs verwacht kan worden te voorkomen. Indien negatieve gevolgen redelijkerwijs niet te voorkomen zijn, dient de activiteit gestaakt te worden.
- In het kader van de specifieke zorgplicht dient tevens rekening gehouden te worden met broedgevallen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.
- Indien de ontheffinghouder de onderhoudsverplichting wenst over te dragen aan een derde, dan moet de ontheffinghouder zorgdragen voor het contractueel vastleggen daarvan.

---

² Zie ook https://www.ravon.nl/Portals/2/Bestanden/Publicaties/Hygiene_protocol.pdf.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 16 november 2023 hebben wij de ontvangst geregistreerd van een aanvraag om ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). De aanvraag heeft betrekking op werkzaamheden aan de bunkers van het Atlantikwall-Museum aan de Verlengde Bosweg 1 te Noordwijk en wordt aangevraagd namens 33. De aanvraag betreft het opzettelijk vangen en (worstcase) doden van de rugstreepdarter en de zandhagedis, het opzettelijk verstoren van de rugstreepdarter en de zandhagedis, het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de rugstreepdarter en de zandhagedis, het anders dan voor verkoop onder zich hebben van de rugstreepdarter en de zandhagedis. Ontheffing wordt gevraagd van het overtreden van de verbodsbepaling zoals genoemd in:

- artikel 3.5, eerste lid, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk vangen en doden van de rugstreepdarter (*Epidalea calamita*) en de zandhagedis (*Lacerta agilis*);
- artikel 3.5, tweede lid, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de rugstreepdarter (*Epidalea calamita*) en de zandhagedis (*Lacerta agilis*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wnb voor wat betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de rugstreepdarter (*Epidalea calamita*) en de zandhagedis (*Lacerta agilis*);
- artikel 3.6, tweede lid, van de Wnb voor wat betreft het anders dan voor verkoop onder zich hebben van de rugstreepdarter (*Epidalea calamita*) en de zandhagedis (*Lacerta agilis*);
- artikel 3.9, eerste lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het vangen van de rugstreepdarter (*Epidalea calamita*) en de zandhagedis (*Lacerta agilis*) met gebruikmaking van niet-selectieve middelen.

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode 1 april 2024 tot en met 31 juli 2026.

Relevante documenten

Bij de aanvraag zijn de volgende, voor dit besluit relevante, documenten toegevoegd:

- Activiteitenplan Atlantikwall Museum, Noordwijk, IDDS B.V., A1296-03/KMI/on1, 14 november 2023 (ODH881173);
  - o Bijlage I (ODH881176);
  - o Bijlage II (ODH881177);
  - o Bijlage V (ODH881178).
- Nader onderzoek Atlantikwall Museum, IDDS B.V., 2008P993, 17 november 2020 (ODH881175);
- Quicksan Wet natuurbescherming Atlantikwall Museum, Noordwijk, IDDS B.V., A1296-03/KMI/qs1.1, 13 oktober Bijlage I2023 (ODH881174);

Procedure

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Op grond van het overgangsrecht in de Aanvullingswet natuur Omgevingswet is de Wet natuurbescherming nog van toepassing op deze procedure.

Titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 5.1 van de Wnb zijn toegepast op deze aanvraag.

Verlenging

Met toepassing van artikel 5.1, tweede lid, van de Wnb hebben wij op 21 februari 2023 de termijn voor de afhandeling van de aanvraag met zeven weken verlengd.

Bevoegd gezag

De activiteit wordt verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 1.3 van de Wnb zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag is getoetst aan de artikelen 3.5, 3.6, 3.8, 3.9 en 3.25 van de Wnb en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland.

De rugstreepd en de zandhagedis zijn van nature in Nederland in het wild levende dieren van soorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn. Beide soorten zijn tevens opgenomen in bijlage II bij het Verdrag van Bern.

Op grond van artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid, van de Wnb is het verboden:

- de rugstreepd en de zandhagedis opzettelijk te doden of te vangen;
- de rugstreepd en de zandhagedis opzettelijk te verstoren;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de rugstreepd en de zandhagedis te beschadigen of te vernielen.

Op grond van artikel 3.6, tweede lid, van de Wnb is het verboden om de rugstreepd en de zandhagedis anders dan voor verkoop onder zich te hebben of te vervoeren.

Op grond van 3.8, vijfde lid, van de Wnb wordt een ontheffing slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat; en
- de ontheffing nodig is omdat één van de belangen genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, aanhef en onder b, van de Wnb aan de orde is; en
- er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Op grond van artikel 3.9, eerste lid, van de Wnb is het verboden de rugstreepd en de zandhagedis te vangen of te doden door gebruikmaking van niet-selectieve middelen die de plaatselijke verdwijning of ernstige verstoring van de rust van de populaties van deze soorten tot gevolg kunnen hebben. Van dit verbod kan ontheffing verleend worden, hierop is artikel 3.8, vijfde lid, van de Wnb van overeenkomstige toepassing.

Op grond van artikel 3.25, eerste lid, van de Wnb dienen bij het verlenen van een ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, en artikel 3.9, tweede lid, van de Wnb de middelen te worden aangewezen die voor het vangen van de aldaar bedoelde dieren mogen worden gebruikt.

Beoordeling

Aanvraag

Stichting Atlantikwall Museum Noordwijk is voornemens om het museum in de bunkers aan de Verlengde Bosweg 1 te Noordwijk te renoveren omwille van de veiligheid van haar bezoekers.

De aanvraag heeft betrekking op de volgende werkzaamheden (zie ook appendix I):

- aanleg ontvangstruimte om veiligheidsinstructies te geven aan bezoekers direct bij ontvangst;
- 755 m³ zand weggraven voor aanleg van de ontvangstruimte;
- afdekken gebouw met deel van het vrijkomende zand;
- aanvullen toegangsweg met overige deel van het vrijkomende zand;
- aanleg rioleringsstelsel inclusief persleiding onder schelpenpad ten behoeve van toilet;
- overdekken vijf meter lange loopgraaf tussen bemanningsverblijf en hoofdgang;
- aanleg extra nooduitgang (schacht met trap naar maaiveld) meest noordelijke loopgraaf waarvoor zand vergraven en tijdelijk opgeslagen moet worden (285 m³);
- vervangen muur bij geschutsopening waarvoor zand vergraven en tijdelijk opgeslagen moet worden (560 m³);
- verlengen voor vleermuizen ontoegankelijke ontluchtingsbuis geschutsbunker 2 waarvoor zand vergraven en tijdelijk opgeslagen moet worden (340 m³);
- aan- en afvoer materiaal middels bestaande paden en rijplaten.

De werkzaamheden staan gepland te starten in april 2025 met het plaatsen van schermen en duren naar verwachting tot uiterlijk augustus 2026. Bij de verleende ontheffingsperiode is rekening gehouden met eventuele uitloop van de werkzaamheden.

Overtreding verbodsbepaling(en)

Om te bepalen of sprake is van overtreding van de Wnb heeft in 2011, 2020 en 2023 nader onderzoek plaatsgevonden naar de aanwezigheid van amfibieën en reptielen binnen het plangebied. De onderzoeken zijn uitgevoerd volgens het Kennisdocument Rugstreepad (2017) en Kennisdocument Zandhagedis (2017) en het soorteninventarisatieprotocol (2017). Daarmee is voldoende aannemelijk gemaakt dat de functies van het plangebied voor de rugstreepad en zandhagedis in kaart zijn gebracht. Hiermee zijn wij van mening dat de onderzoeksinspanning voldoende is geweest.

De rugstreepad is in het plangebied aangetroffen (zie Appendix I). Op 400 à 500 meter van het plangebied werd een individu aangetroffen en aangezien het plangebied zonder barrières bereikbaar is voor rugstreepad, moet aangenomen worden dat de soort voor kan komen en zomerverblijfplaats(en) kan hebben in het plangebied. Verder is geen voortplantingshabitat aangetroffen en is ook uitgesloten dat dit mogelijk kan ontstaan bij bijvoorbeeld hevige regenval in de lente gezien onder andere de doorlaatbare ondergrond van de bodem. Aangezien vergraafbaar zand en schuilplekken aanwezig zijn in het plangebied, kan sprake zijn van winterverblijfplaatsen in het plangebied.

De zandhagedis is in het plangebied aangetroffen (zie Appendix I). In het veldbezoek van 2023 werd één individu aangetroffen, in 2020 werd de soort niet aangetroffen. Het plangebied vormt geschikt leefgebied voor de soort en in de directe omgeving zijn waarnemingen gedaan (bron: Nationale Databank Flora en Fauna).

Gelet op het voorgaande, valt niet uit te sluiten dat er sprake zal zijn van aantasting van functioneel leefgebied van voorgenoemde soorten, evenals aantasting van mogelijke aanwezige voortplanting- en rustplaatsen als gevolg van de uit te voeren werkzaamheden. Aangezien de aanwezige rugstreepadden en zandhagedissen als gevolg van de werkzaamheden een alternatief moeten zoeken, worden zij tevens opzettelijk verstoord. Hiermee worden de verbodsbepalingen opgenomen in artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wnb overtreden.

Als mitigerende maatregel worden mogelijk aanwezige rugstreepadden en zandhagedissen afgevangen en verplaatst naar geschikt leefgebied buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Aangezien hierbij gebruik wordt gemaakt van niet-selectieve vangmiddelen waarmee rugstreepadden en zandhagedissen worden afgevangen, is

ontheffing benodigd voor overtreding van artikel 3.9, eerste lid, van de Wnb. Ondanks het afvangen en de zorgvuldige werkwijze valt niet met zekerheid uit te sluiten dat er toch een individu gewond raakt of gedood wordt. Om deze reden is ook voor het worstcase doden van deze soorten ontheffing aangevraagd. Gezien het voorgaande, is ook sprake van het overtreden van de verbodsbepalingen opgenomen in de artikelen 3.5, eerste lid, en artikel 3.6, tweede lid, van de Wnb.

Voorgestelde maatregelen

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de rugstreeppad en de zandhagedis tot een minimum te beperken, worden maatregelen voorgesteld zoals beschreven in 'Activiteitenplan Atlantikwall Museum, Noordwijk' van 14 november 2023. Deze maatregelen zien onder andere op het afschermen en afvangen in de actieve en minst kwetsbare periode van de rugstreeppad en zandhagedis en het treffen van mitigerende en compenserende maatregelen. De werkzaamheden worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige met kennis van de rugstreeppad en zandhagedis.

Geen andere bevredigende oplossing

Het project is locatiegebonden aangezien het gaat om het uitvoeren van werkzaamheden aan bestaande bunkers om de veiligheid van de museumbezoekers te garanderen. De door de brandweer verplicht gestelde werken zoals een ontluichtingsbuis waardoor rook bij brand weg kan, de vervanging van een zwakker muur en de aanleg van een extra nooduitgang om daarmee de veiligheid van de bezoekers te borgen, kan bewerkstelligd worden door de voorgestelde werkzaamheden. Er zijn geen alternatieve methoden om de brandveiligheid van de bunkers te verhogen waar geen zandverzet of aan- of afvoer van materiaal komt kijken en waarbij geen sprake is van verstoring of onbedoelde doding van de rugstreeppad en de zandhagedis rondom de bunkers.

Wat betreft de werkzaamheden worden alle mogelijke mitigerende uitvoeringsmaatregelen getroffen om effecten op de rugstreeppad en zandhagedis te verminderen, hetgeen wordt opgenomen en geborgd in een ecologisch werkprotocol. Zo wordt er rekening gehouden met de actieve en kwetsbare periode van de rugstreeppad en de zandhagedis en worden er maatregelen genomen om effecten tijdens de werkzaamheden te verminderen.

Gelet op de noodzaak en wijze van uitvoering is voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Met de gekozen werkwijze, planning en periode van uitvoering, wordt schade aan de rugstreeppad en de zandhagedis zoveel mogelijk voorkomen.

Belangenonderbouwing

De ontheffing is aangevraagd op grond van het belang van 'van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' zoals genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, aanhef en onder b, sub 3, van de Wnb.

Op last van Omgevingsdienst West-Holland dienen voorgenomen werkzaamheden uitgevoerd te worden. De voorgenomen werkzaamheden in het entreegebouw leiden ertoe dat bezoekers op een veilige en verantwoorde manier ontvangen kunnen worden en het museum kunnen bezoeken. De huidige kassarimte is klein en bevindt zich op een onlogische plek, waardoor delen van het museum zich voor de kassa bevinden. Dit zorgt regelmatig voor opstoppingen. Daarnaast kunnen rolstoelgebruikers de huidige kleine ontvangstruimte met kassa niet bereiken. De realisatie van een entreegebouw bij de ingang van het stelsel voorkomt dit. Momenteel ontbreekt ook een ontvangstruimte waarin een veiligheidsinstructie voor bezoekers kan worden gegeven. Deze informatie, met het oog op veiligheid, moeten bezoekers zo dicht mogelijk bij de ingang krijgen. Door de realisatie van het entreegebouw wordt hierin voorzien. Aanvullend biedt het huidige toegangspad onvoldoende ruimte voor hulpdiensten in het geval van een calamiteit. De werkzaamheden aan het toegangspad en het hekwerk, voorzien in de eis om het museum toegankelijk te maken voor hulpdiensten.

Het bouwbesluit 2012 stelt dat gebouwen met een risico op insluiting door rook altijd vanaf elke locatie een tweede vluchtroute nodig hebben. Door het feit dat rook onder de grond nauwelijks weg kan is dit risico van toepassing. Om deze reden is in de noordelijke geschutsbunker 1 is een tweede vluchtroute en nooduitgang nodig en een goede ontluuchtingsbuis in geschutsbunker 2. Om het museum veilig in gebruik te kunnen nemen, is het noodzakelijk om de genoemde maatregelen aan de nooduitgangen en de ontluuchtingsbuis te treffen. Het vochtprobleem en de lekkage in de munitiebunker en geschutsbunker 1 leiden tot aantasting van de veiligheids-apparatuur, zoals de slowwoops en de noodverlichting. Door de grote hoeveelheid vocht kunnen deze systemen uitvallen, waardoor veiligheidsrisico's ontstaan. Daarom is het noodzakelijk om de werkzaamheden aan het bunkerstelsel uit te voeren.

De lekkage in de munitiebunker en het vochtprobleem in geschutsbunker 1 leiden ertoe dat de bunkers en de museumcollectie in verval raken. Ontvochtigers zijn niet afdoende. Het Atlantikwall Museum Noordwijk zit in een uniek stukje van de Atlantikwall. Alternatieve locaties met gelijkwaardige uniekheid zijn er nauwelijks in Nederland. Daarom behoren deze monumentale bunkers tot het cultureel-militaire erfgoed. Conform de wet- en regelgeving omtrent monumenten, is het noodzakelijk om de bunkers in stand te houden.

Zoals hierboven beschreven heeft de geschutsbunker 1 last van vochtproblemen. Om deze duurzaam op te lossen moet de bestaande metselwerk muur verwijderd worden. Van deze gelegenheid wordt gebruik gemaakt om in de geschutsbunker 1 een geschut te plaatsen. Hiermee wordt een uniek stukje cultuurhistorie van Nederland hersteld.

Gelet op het voorgaande zijn wij van oordeel dat het belang van 'andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voldoende is onderbouwd om de negatieve effecten op de rugstreepad en zandhagedis, welke als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

Staat van instandhouding

Als gevolg van de werkzaamheden wordt landhabitat van de rugstreepad en zandhagedis tijdelijk verstoord. Met de voorgestelde maatregelen worden gedurende en na de werkzaamheden voldoende uitwijkmogelijkheden aangeboden voor de rugstreepad en de zandhagedis ter compensatie voor hetgeen dat verloren gaat.

Schermen en afvangen

Voorafgaand aan de werkzaamheden dient het plangebied ongeschikt en ontoegankelijk gemaakt te worden voor de rugstreepad en de zandhagedis om zoveel als mogelijk te voorkomen dat individuen worden verwond en gedood. Het ongeschikt maken en ontoegankelijk maken hebben wij aangescherpt op een aantal punten. Dit houdt in dat de werklocaties afgeschermd dienen te worden en dat deze schermen in een goede staat dienen te functioneren. Om dit te waarborgen zijn dagelijkse controles van de functionaliteit van de schermen in de actieve periode van de rugstreepad en zandhagedis noodzakelijk. Deze controles moeten worden uitgevoerd door de ecologisch deskundige of door een persoon die door de ecologisch deskundige is geïnstrueerd. Beschadigingen of andere omstandigheden waardoor de functionaliteit wordt belemmerd, dienen uiterlijk binnen één dag te worden hersteld of opgelost. Dit om nieuwe toestroom (influx) van rugstreepadden en zandhagedissen in het werkgebied te voorkomen. Het verwijderen van schermen is alleen toegestaan nadat de werkzaamheden in het gebied zijn afgerond en onder begeleiding van de ecologisch deskundige. Met deze maatregelen wordt voorkomen dat individuen worden verwond of gedood. Dit hebben wij opgenomen in de voorschriften.

In de voorschriften hebben wij een aantal aanscherpingen opgenomen voor het afvangen en verplaatsen van de rugstreepad en de zandhagedis (inclusief algemene soorten vanuit de zorgplicht). Het afvangen dient door een ecologisch deskundige verricht te worden. Vanaf het moment van afvangen, dient de deskundige tweemaal daags met een tussenperiode van maximaal 10 tot 12 uur een controle uit te voeren op aanwezige individuen. In de voorgestelde maatregelen wordt benoemd dat emmers eenmaal daags gecontroleerd en gelegegd worden, echter

omdat zandhagedissen dagactief zijn en rugstreepvaders nachtactief, wordt door het tweemaal daags controleren van de emmers voorkomen dat dieren te lang in de emmers blijven en hier mogelijk schade van ondervinden. Gevangen individuen dienen zo snel mogelijk te worden vrijgelaten in het omliggende leefgebied, buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Het afvangen van de rugstreepvader en de zandhagedis dient uitgevoerd te worden met handvangsten, aangevuld met het plaatsen van schuilplaten (herpetoplaten), (vang)emmers en/of stropvangsten. Deze laatste methode van afvangen hebben wij aanvullend opgenomen omdat dit een effectieve methode is voor het afvangen van de zandhagedis (Kennisdocument Zandhagedis, BIJ12, 2017). Voor het toepassen van stropvangsten met behulp van vangstropjes is echter wel ervaring van deze specifieke vangstmethode bij de ecologisch deskundige nodig. Verder dienen de vangemmers een grillige stok te bevatten zodat eventuele aanwezige muizen de emmers kunnen verlaten. Van het afvangen en verplaatsen dient verslag te worden gedaan in het ecologisch logboek. Om verspreiding van ziektes onder amfibieën te voorkomen dienen handschoenen, laarzen en opvangemmers en andere materialen die worden gebruikt voor bovenstaande vangmethoden ontsmet te worden conform het Desinfectie protocol veldwerk van RAVON. Het voorgaande hebben wij opgelegd in de voorschriften.

Alle werkzaamheden dienen in één werkrichting en strooksgewijs te worden uitgevoerd, zodat eventueel aanwezige soorten voldoende tijd krijgen om te kunnen vluchten. Wij hebben in de voorschriften aanvullend opgenomen dat alle werkzaamheden, waaronder het plaatsen van schermen en het aanbrengen van rijplaten eveneens in één richting uitgevoerd dienen te worden. Daarnaast hebben wij in de voorschriften opgenomen dat de rijsnelheid van alle machines en voertuigen over onverhard terrein en paden binnen het plangebied niet hoger mag zijn dan vijf kilometer per uur om individuen van de rugstreepvader en de zandhagedis voldoende mogelijkheid te geven om te vluchten en daarmee verwonding en doding van individuen van beide soorten te voorkomen. Voor beheerpaden die voorzien zijn van rijplaten en aanwezig zijn in onverhard terrein binnen het plangebied, geldt een maximale snelheid van vijftien kilometer per uur. Indien een lagere maximum snelheid ter plaatse geldt vanuit veiligheidsoverwegingen of andere wet- en regelgeving dan dient uiteraard deze maximum snelheid te worden aangehouden. Bovenstaande rijsnelheden gelden voor de locaties buiten de schermen, in de periode van 1 februari tot 15 november. Met deze aanscherping in de voorschriften worden aanwezige soorten voldoende in de gelegenheid gesteld om tijdig te vluchten.

Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden onverhoopt toch individuen van de rugstreepvader of zandhagedis worden aangetroffen in het plangebied, dienen de werkzaamheden die gerelateerd zijn aan dat specifieke werk op de locatie direct stilgelegd te worden. Er moet in dat geval direct contact opgenomen worden met de begeleidende ecologisch deskundige. De ecologische deskundige dient ter plaatse passende maatregelen te nemen. De genomen maatregelen dienen zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk op dezelfde dag dat deze worden uitgevoerd, doorgegeven te worden aan de OZHZ. De werkzaamheden kunnen op de werklocatie hervat worden als deze is vrijgegeven door de ecologische deskundige. Indien de OZHZ het nodig acht dat aanvullende en/of andere maatregelen getroffen moeten worden voordat de werkzaamheden hervat mogen worden, dan mogen de werkzaamheden pas hervat worden nadat deze maatregelen genomen zijn en de locatie is vrijgegeven door de ecologisch deskundige. Hiervan dient de ecologisch deskundige verslag te doen in het ecologisch logboek. Dit hebben wij opgenomen in de voorschriften.

In een radius van 10 kilometer van het plangebied is zandhagedis 3152 keer waargenomen in de afgelopen 15 jaar. In de periode 2008-2013 zijn 732 waarnemingen gedaan. In de periode 2013 -2018 waren dit 1.201 waarnemingen en in de periode van 2018 tot heden waren dit 1219 waarnemingen (bron NDFP, 2008 -2023). Het merendeel van de waarnemingen worden gedaan in de Coepelduynen in Katwijk en de duinen ten noorden van het plangebied. De regionale staat van instandhouding in de omgeving van het plangebied wordt als gunstig ingeschat op basis van het aantal waarnemingen. De lokale staat van instandhouding in de omgeving van het plangebied wordt als ongunstig ingeschat op basis van het aantal waarnemingen (bron NDFP, 2008 -2023). De afgelopen 15 jaar is zandhagedis namelijk slechts 60 keer waargenomen binnen 1 kilometer van het plangebied. Dat heeft mogelijk te maken met de

beperkte toegankelijkheid van het gebied voor mensen waardoor weinig waarnemingen gedaan worden en door de nabijheid van bebouwd gebied (Noordwijk aan Zee).

In een radius van 10 kilometer van het plangebied is rugstreepad 1282 keer waargenomen in de afgelopen 15 jaar. In de periode 2008-2013 zijn 341 waarnemingen gedaan. In de periode 2013 -2018 waren dit 351 waarnemingen en in de periode van 2018 tot heden waren dit 590 waarnemingen (bron NDFF, 2008 -2023). Waarnemingen worden gedaan in zowel de duingebieden als in de agrarische gebieden. De regionale staat van instandhouding in de omgeving van het plangebied wordt als gunstig ingeschat op basis van het stijgend aantal waarnemingen. De afgelopen 15 jaar is rugstreepad slecht 22 keer waargenomen binnen 1 kilometer van het plangebied. Dat heeft mogelijk te maken met de beperkte toegankelijkheid van het gebied voor mensen waardoor weinig waarnemingen gedaan worden en door de nabijheid van bebouwd gebied (Noordwijk aan Zee). De lokale staat van instandhouding in de omgeving van het plangebied wordt als ongunstig ingeschat op basis van het aantal waarnemingen (bron NDFF, 2008 -2023).

Het huidige plangebied maakt slechts een klein onderdeel uit van het gehele habitat van beide soorten. Er is geen sprake van permanent verlies van het functioneel leefgebied van de rugstreepad en de zandhagedis. Als gevolg van de werkzaamheden ontstaan nieuwe open zandige plekken met vergraafbaar zand waar beide soorten gebruik van maken. Ook hebben de werkzaamheden geen permanent negatief effect op de hoeveelheid dekking vormende vegetatie voor zandhagedis. De open zandige plekken langs aanwezig struweel en duingrasland zullen voldoende geschikte ei-afzetplekken bieden voor de zandhagedis. Deze zijn direct beschikbaar in het voorjaar na afronding van de werkzaamheden. Door de voorgenomen maatregelen en de korte uitvoeringsperiode van de werkzaamheden is het aannemelijk dat beide soorten in de directe omgeving aanwezig blijven.

Op grond van het vorenstaande zijn wij van mening dat de voorgestelde maatregelen, met inachtneming van de voorschriften, voldoende zijn om negatieve effecten te voorkomen dan wel tot een minimum te beperken en dat de werkzaamheden niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de rugstreepad en de zandhagedis.

Ecologisch werkprotocol

De start van de werkzaamheden dient gemeld te worden bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. De werkzaamheden en de wijze waarop de maatregelen worden uitgevoerd dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit protocol dient bij het melden van de start van de werkzaamheden meegestuurd te worden. Voorts dient het protocol op de locatie aanwezig te zijn. Hierdoor weten ook de uitvoerders op welke wijze de werkzaamheden zorgvuldig moeten worden uitgevoerd. Wij hebben dit in de voorschriften 1, 2 en 3 vastgelegd.

Samenhangende besluiten

Bij deze beoordeling is uitsluitend gekeken naar mogelijke effecten op de rugstreepad en de zandhagedis op basis van de aangeleverde informatie. Er kunnen nog andere toestemmingen nodig zijn om de gevraagde activiteiten te kunnen uitvoeren, bijvoorbeeld van de gemeente of het waterschap.

Conclusie

Op grond van het vorenstaande kan de gevraagde ontheffing op grond van artikel 3.8, eerste lid, van de Wnb worden verleend.

Appendix I

Figuur 1 locatie voorgenomen werkzaamheden. Bron: Activiteitenplan.

Figuur 2 waarneming rugstreepad 2020 en zandhagedis 2023 (bron: Nader onderzoek).